

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א
מחבר סדרת "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים
וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

מתקיימת יעד שבית התורה

שהחיינו

"שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה"...

בני הישיבות. אברכים. מגידים.
דרשנים. רבנים. מרצים. רמי"ם.
מלמדים. ראשי קהילות. סופרים.
עורכים. מול"ם.

ולכל שוחרי מתיקות התורה
הננו לבשרכם

על הופעת הספר החדש

"אשכול יוסף"

מועדים

מערכות נפלאות מלאות מתיקות
ועריבות התורה!

אוצר דרשות ופנינים למועדי השנה

קושיות מרתקות ותירוצים רבים

סולת מנופה בתכלית הזיקוק

היקף מופלא והדשנות ייחודית

מתיקות, הריפות, בקיאות, בהירות,

600 עמודים גדושים בפאר ובהדר

הביאו ברכה לביתכם!

למה אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר?

יישוב א' - הספירה זכר למקדש

הר"ן (פני"ף סוף פסחים) כתב שנשאל כן הרה"ה בעל המאור, ותיירץ שמכיון שספירת העומר אינו אלא לזכר בעלמא, כמבואר במנחות, אמימר היה מונה ימים ולא היה מונה שבועות, אמר זכר למקדש הוא, ואנו שאנו מונין ימים ושבועות מנהג הוא בידנו, אבל להטעינו זמן אין לנו.

ויל"ע דלכא' עי"ל דמצות ספירת העומר הוי רק הכשר מצוה. ועוד כיון שכל הספירה ה"ז כספירת שבעה נקיים, כמבואר בזה"ק, א"כ לא שייך כלל לברך שהחיינו, טרם השלמת טהרתנו לקבלת התורה, (כאם עה לאג).

יישוב ב' - ברכת זמן רק בדבר שיש בו הנאה

עוד מתירץ בעל המאור שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו הנאה, כגון נטילת לולב שהיא באה לשמחה, ותקיעת שופר לזיכרון לאבינו שבשמים, ומקרא מגילה שהם רחמנא עלינו ופדאנו, ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא מספק נפל, דכל ששהה ל' יום באדם אינו נפל, אבל ספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה, אלא לעוגמת נפש לחורבן בית מאווינו. וכ"כ התוספות במסכת סוכה (טו.), שמברכין שהחיינו רק על מצוה שיש בה הנאה.

יישוב ג' - יוצא ידי"ח בשהחיינו של החג

האבודרהם ובשו"ת הרדב"ז (פי אלף עכ"ז סי' ע"ג) ועוד מפרשים ביארו, שאין מברכין שהחיינו על ארבעה כוסות בליל הסדר ואכילת מצה, כיון שיוצאים בזה ידי"ח בברכת שהחיינו של החג, שמברך בקידוש. וכמו כן י"ל בנידו"ד שיוצא ידי"ח בברכת זמן של חג השבועות, כיון שכל הספירה היא להקרבת שתי הלחם בשבועות, א"כ שפיר יוצא ידי"ח בברכת שהחיינו של החג. ויש שכתבו שכיון שהספירה תלויה בקביעת חג הפסח, לכן יוצאין ידי"ח בברכת שהחיינו שמברך בליל יו"ט של פסח, כ"כ שיבולי הלקט (פי ל"ז), בשם אדוני רבי בנימין הרופא, וכ"כ המאירי (פסחים ז).

יישוב ד' - המצוה תמה בגמר הספירה

עוד מתירץ בשו"ת הרדב"ז (שם), שאין גמר המצוה אלא סוף הספירה, ולכן אי אפשר לברך שהחיינו על תחילתה, שתחילת הספירה זהו רק חלק מקיום המצוה. וכמו"כ אי אפשר לברך שהחיינו בסופה, דאין מברכין שהחיינו בסוף המצוה. ולדעת הראשונים שכל יום בספירת העומר הוי מצוה בפני"ע, י"ל דאין מברכין אלא על מצוה הבאה מזמן לזמן, וזה בא מיום ליום במשך חמישים יום.

יישוב ה' - שהחיינו על מצוה ניכרת

עוד מתירץ הרדב"ז שמצות ספירת העומר, אינה מצוה ניכרת, לכן לא שייך לברך על זה שהחיינו, וכן תירץ הרוקח (פי ע"ב).

יישוב ו' - התשוקה לדלג על הספירה לקבל את התורה

היעב"ץ בסידורו קול יעקב (עניני טג טעשעט) מבאר, שמכיון שעיקר מצות ספירת העומר מיום הקרבתו, שעיקר יציאת מצרים היתה כדי שיקבלו ישראל את התורה, כמו"ש "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", והמתניו שבעה שבועות לפרוש מטומאת מצרים ולהסיר וזהמתן, כאשר זכה שאף שפסקו ימי זובה, סופרת שבעה נקיים, וק"ל לשכינה, וביאר שמטעם זה אין מברכין שהחיינו על מצות ספירת העומר, כי אדרבה היו מצפים ומייחלים מתי יעבור המספר ויגיעו ימי חפץ ה', ואדרבה היו חפצים ומשתוקקים לכלות הספירה ברגע אחד, ולקבל תכף ומיד את תורה"ק, לכן לא שייך כאן ברכת שהחיינו. וכן כתב הקדושת לוי (שם). עוד יש להוסיף דלפי טעם זה שאמרו במדרש, שהספירה לקבלת התורה, א"כ לא שייך לברך שהחיינו לפני קבלת התורה.

יישוב ז' - העולם בצער מפסח ועד שבועות על התבואה

עוד כתב האבודרהם שאין מברכין על ספירת העומר שהחיינו, לפי שהעולם בצער מפסח ועד שבועות על התבואה ועל האילנות, ולכן ציוה הקב"ה לפפור ימים אלו כדי שנוכח צער העולם ולשוב אליו בלב שלם ולהתחנן לפניו לרחם על תבואתו.

מתוך הספר החדש "אשכול יוסף" מועדים

למה ר"ע לא הכריז תענית בעקבות פטירת 24.000 תלמידיו?

הנה כאשר נתבונן בדבר פטירת עשרים וארבע אלף תלמידי רבי עקיבא מפסח ועד עצרת, כמבואר בגמרא (יבמות 33), ניווכח שמפסח ועד עצרת, כל כמה דקות ביום ובלילה, היה הכרוז יוצא ומכריז על פטירת תלמיד נוסף, לתקפ"ז. בכל כמה דקות היו מתעסקים בהלוויה נוספת של אחד מתלמידי רבי עקיבא. בכל יום היו מתים כ-8000 בני ישיבה, אברכים מופלגים. בכל יום עוד שמונה מאות משפחות של יתומים ואלמנות, וכולם מלאים דאגה ויגון. א"כ עולה על נס תמיחה גדולה, מדוע לא גזר רבי עקיבא תענית כדי לבטל רוע הגזירה, כעין מה שמצונו בירושלמי תענית (פ"ג ס"ז) על רבי אליעזר שגזר תענית ולא ירדו גשמים וגזר רבי עקיבא תענית וירדו גשמים. והיאך כאשר מתו מאות תלמידיו בזה אחר זה לא גזר תענית, ומדוע לא הכריז וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו?

יישוב א' - לא היו ראויים להיות מוסרי התורה לדורות הבאים

כעת חלפתי הרבה, בספרים רבים, ולא מצאתי אף אחד שכתב או העיר על דבר שאלה זו. רק מלפני הרבה שנים ראיתי באיזה ספר שכתב בזה דברים נוראים, ולולא כן, מודעת אני איני אומר כן, כי בודאי כל תלמידי רבי עקיבא, היו חכמים גדולים וצדיקים, אלא שהקב"ה מדקדק עם צדיקו כחוט השערה. ואותו ת"ח שהעיר כן כאמור, ביאר לפי מה שאמרו בגמרא ביבמות (33), שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטרפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפסח ועד עצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, אמר רב חמא בר אבא ו"א ר' חייא בר אבין, כולם מתו מיתה רעה, וביאר רב נחמן דהיינו באסכרה. ובגמרא ברכות (8) איתא, תשע מאות ושלושים מיני מיתות נבראו בעולם, וקשה מכולם מיתת אסכרה, ויציאת הנשמה בה קשה כהתרת גזית צמר שנאחזה בקוצים. ומצינו בחז"ל (שנא ל: ועי' יט"ו כמזוט ל: ד"ה סוגי ומוס' פסחים קפ. ד"ה 6), שמכאן זו מתחילה בבני מעיים ומסתיימת בגרון עד שגורמת חנק בר מינו, ומבואר שם שעונש מיתה זו בעבור איסור דיבור לשון הרע המתחיל בכליותיו וליבו של האדם, ויוצא לפועל בגרונו ופיו. וביארו הראשונים שתלמידי ר"ע חטאו בעוון לשון הרע כאמור, וכן כתב בשם הראשונים בסה"ק חמדת ימים (שומי, לומ' פ"ו), וכתב שלכן בימים אלו יש להזהיר את העם על עוון לשון הרע. ואיתא עוד במדרש קהלת (כ"ג י"ב), שאמר ר"ע לתלמידיו רשב"י וחבריו, הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עניניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן. ועל כן ביאר אותו ת"ח שלפי שלא היו אותם עשרים וארבע אלף תלמידים נהגים כבוד זה לזה, והיו מדברים לשון הרע, לכן לא היה ראוי שתמשך שולשלת התורה על ידם, ואדרבה היה ר"ע ירא וחרד שאותם תלמידים לא יהיו מנהיגי הדורות הבאים, מפני שלא היו הגונים כ"כ ולא היו כלי קיבול כראוי לקיים בהן את התורה ולמסרה לדורות הבאים, לפי שלא היו מכבדים זה את זה, והיתה עניניהם צרה בתורה זה לזה, לכן הניח להם שימותו, ומפני כך לא הכריז תענית לבטל את הגזירה.

עפ"ז גם נחא מה שהקשה המהרש"א (יבמות 33), והבן יהוידע (ספ), למה נתחייבו מיתה מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, וכי על כך מגיע להם עונש מיתה, דודאי לא מסתבר לומר שהלבינו פנים זה לזה, די ש אומרים דהוי ביהרג ואל יעבור? (עי' מוס' סוטה י: וזכנס יוסף שס). מיהו לאור האמור נחא, דעיקר הקפידא עליהם שמחמת שלא נהגו כבוד זה בזה לא היו ראויים להיות מוסרי התורה מדור לדור, ולכן מתו, כי אם יישארו בחיים אי אפשר שלא יהיו ממנחילי התורה לדורות הבאים מאחר והיו ת"ח מופלגים ביותר.

ודברים אלו כדורבנות, נוראים כמדקרות חרב, נוקבים עד תהום, ויש בהן כדי למדנו לקח ומוסר להתרחק כמטחוי קשת מדברי לשון הרע ורכילות, אשר המה היו בעוכרנו מיום בריאת העולם, אשר החטא הראשון בעולם היה לשון הרע שסיפר הנחש בבוראו עד אשר גרם מוות לדורי דורות, ואחר כך דור המבול אשר הטיחו דברים כלפי מעלה, וכן בצאת ישראל ממצרים סיפרו המרגלים לשון הרע על העצים והאבנים עד אשר גרמו כנייה לדורות, ובבית ראשון נאמר על ידי רימיה "חץ שחוט לשונם בפיו שלום את רעהו ידבר, ובקרבן ישים ארבו", ובעוון זה עדיין יושבים אנו במחשכים בגלות החיל הזה, כי אם נחרב הבית בראשונה ובשנייה בעוון הזה קל וחומר כי בעודו לא יבנה כל זמן שמידה זו מצויה בדינו. ה' יצילנו.

יישוב ב' - תעניות וסגופים לא מכפרים עוונות בין אדם לחבירו

עי"ל בס"ד שהטעם שלא מצונו לר"ע שגזר תענית כאשר החלו תלמידיו למות, שידוע ידע שעיקר חטאם היה בדברים של בין אדם לחבירו, שלא כיבדו זה את זה, ועיניהם היתה צרה זה בזה, לכן בדוקא לא גזר תענית, להורות שלא יועיל להם לבטל הגזירה ע"י תעניות וסגופים, אלא אדרבה בנקל ע"י שיעשו תשובה ויהיו מכבדים זה את זה, ומטיבים זה לזה, ואדרבה מאכילים ומשקים זה את זה, ויהיה כל אחד עינו שמח בחבירו להועיל ולהטיב עימו, כמ"ש רבותינו (יומא פ"א), שעוונות של בין אדם לחבירו, אפילו יום הכיפורים אינו מכפר, אלא עד שירצו ויבקש את סליחתו.

והנה אע"פ שיסוד ושושר התענית שיהיה האדם מפשפש במעשיו ועי"ז יחזור בתשובה, כדבריו המפורסמים של הרמב"ם בהלכות תענית (פרק ט'), "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שזיכרון דברים אלו נשוב להטיב". נראה לדקדק מדברי הרמב"ם שעיקר התענית היא כדי לזכור הרעה, ועל ידה יפשפש לדעת על מה באה אותה רעה, ויבין שבאה אותה הרעה מפני אותם עוונות שאף עתה אוהו בהן, וישוב בתשובה, ומטעם זה אנו מתענים בתשעה באב לא בלבד מדין אבלות על חורבן בית המקדש, אלא גם כדי לזכור מעשינו הראשונים שחטאנו בעוונות שבין אדם לחבירו, והיינו על ידי זיכרון הרעה, חורבן בית המקדש. אולם כאשר חטאו תלמידי רבי עקיבא זה לזה, לא היה תועלת כל כך אם היה גזר עליהם תענית, אלא בודאי היה מייסרן בתוכחות ודברי כיבושין, ומפני שלא אוונם לדבריו מתו מפסח ועד עצרת.

יישוב ג' - ימי העומר כקדושת חול המועד

עי"ל על פי מה שכתבו בסה"ק שהימים הללו שבין פסח לעצרת, כולם ימים קדושים, והמה ימים נוראים ועומדים ברומם של עולם, וחשובים כאילו המה ימי חולו של מועד, כדבריו המפורסמים של רבינו הרמב"ן (אמור, כ"ג ב'), וזה לשונו: "וצויה בהג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם, כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקודש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בניתים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכן יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן". וז"ל שמתעם זה לא גזר ר"ע תענית בימים אלו, לפי שהם כימי חול המועד שאין גוזרים בהן תענית, כמ"ש הרמב"ם (פ"א מהלכות מענינים), שאין גוזרין תענית בתחילה בחולו של מועד, וכמו שמצונו בזה נפק"מ לדינא בענין ברכת שהחיינו אם מברכין כימי ספירת העומר, שכמה מפרשים רצו ללמוד שאין לברך בהן שהחיינו כמו כימי בין המצרים, אך דעת המג"א (ס"ט מק"ב), שיש לחלק דבין המצרים הוא זמן פורענות, משא"כ ימי ספירת העומר שהם כימי חול המועד, כמ"ש הרמב"ן.

יישוב ד' - היו לומדים בימים אלו בפרישות גדולה

בספר תוספת מעשה רב (לומ' ג"ה) כתב אודות מנהג הגר"א בימי ספירת העומר, וזה לשונו: "תיכף לאחור הפסח ישב ללמוד בפרישות גדול למאוד, אמר שהם ימי הכנה לקבלת התורה עד חג השבועות". וראה למרן הגר"ז כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון" בספרו מזמור לדוד (עמ' ס"ד), שכתב על זה: "למדנו מדבריו שהימים הללו שבין פסח לעצרת הם ימי הכנה לקבלת התורה, ואופן ההכנה הראויה הוא להרבות בלימוד התורה בפרישות גדול למאוד, כמו שרואים בהנהגת הגר"א לפי ערכו והשגתו, כי הימים האלה הם ימי הכנה לקבלת התורה, וההכנה לקבלת התורה היא לימוד התורה בפרישות גדול למאוד. וביאר עוד (ס"ט עמ' 101) שהלימוד בפרישות היא הסתלקות מהנשיות לתאוות וחומריות, ועיקר קבלת עול התורה היא סילוק הרצונות העצמיים ולהתנהג בפרישות מנחיות העוה"ז, כמו שאמרו חז"ל (אבות, ו' ד') "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל". ולפי"ז נראה שודאי בימים הללו שבין פסח לעצרת, שהם הכנה לקבלת התורה, ר"ע ותלמידיו עסקו בתורה בפרישות גדולה מאוד, והיו מהבילים חיי עולם הזה, שהרי תלמידי ר"ע לא נתבעו על ביטול תורה, אלא שלא נהגו כבוד זה בזה, כי עמל התורה היה להן, אלא שלא ידעו להעריך ולכבד את תורתו של אחד לשני, וממילא לא היה מקום כלל לגזירת תענית בימים אלו, כי גם בלא זה לא היו מרבים לאכול והיו שרויים כמעט בתענית, לכן ר"ע לא גזר תענית.

מתוך הספר החדש "אשכול יוסף" מועדים וראה שם עוד תירוצים

דרשה למתן תורה

מפורסמים דברי הגמרא במסכת שבת (סב), שבשעה שעלה משה למרום לקבל את התורה, התיירא שירפוחו מלאכי השרת בהבל שבפיהם, אמר לו הקב"ה אחוז בכסא כבודי והחזיר להן תשובה, וצ"ב שהתורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, כמבואר במסכת סוטה דף כ"א ע"א, על אחת כמה וכמה בשעה שעוסק בה בממליא של מעלה ומשיב למלאכים בדברי תורה לפני קוב"ה, ובמסכת בבא בתרא דף ז' ע"ב, אמר ר"ל רבנן לא צריכים שמירה שתורתן משמרתן, ולכן פטורים לשלם מס שמירת העיר, וכן נפסק ברמב"ם (שם) ובשו"ע (שם) וכו'. וע"ע כתובות ע"ז ע"ב, א"כ צ"ב מדוע התיירא משה מהמלאכים?

נראה ליישב בס"ד על פי מ"ש רבינו המהרש"א (שם), שאין הכוונה שמלאכי השרת ירפוחו ומיתוחו באש, אלא ינצוחו בהבל פיהם, בתשובתם, שכיון שהוא יצור אנוש מגוף חומרי, אינו ראוי לקבל את התורה! ועל זה השיבו הקב"ה אחוז בכסא כבודי, שלמרות שהאדם מוטבע בחומר הגוף, מ"מ מצד שהוא אחוז בכסא כבודי, שנשמות הצדיקים צרוורות בצרור החיים תחת כסא הכבוד, מוכן לקבל דברים הרוחניים ומושכלים גם דברים נסתרים, ע"ש. וכיו"ב ביאר בס' עקדת יצחק.

לפי"ז צ"ב הלשון: "שירפוני" בהבל שבפיהם?

נראה שכוונת משה היתה, שאילו לא התקבל תשובתו, וינצוחו המלאכים בהבל תשובתם, ולא יקבל את התורה, שווה לו הדבר כאילו השליכוהו לכבשן האש ונעשה אפר, בשריפת הבל שבפיהם! כי למה לו חיים לולא התהו"ק, כך היתה יראתו ותחושתו של משה רבינו, וכדבריו המפורסמים של האוה"ק, שאם היו בני אדם מרגישים טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא היה נחשב בעיניהם כמלאו עולם, כסף וזהב, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם. וכן מצינו דבר זה בחוש אצל החכמים, שהיו משתגעים ומתלהטים בתורה, עד כדי הרגשת מיתה לולא התורה, כמאמר אדוננו דוד המלך ע"ה (שם) "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוניי". וכיו"ב איתא במכות דף י' תלמיד שגלה לעיר מקלט, מגלין את רבו עמו, שנא' "ונס אל אחת מן הערים האל וחיי", עשה לו חיות ולא מיתה, וכמ"ש הרמב"ם (שם) "וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה חשובין"!

יסוד זה אינו דרש בעלמא, אלא יש בו נפק"מ להלכה, כמבואר בב"מ דף ע"ז, שפועלים שסיימו מלאכתם באמצע היום, ונשארו בטלים ממלאכתם, והבטלה קשה להן, מקבלים שכר מושלם גם על הזמן שהם בטלים, כאכלושי דמחוזא, כלומר סבלים (שם), או עובדי אדמה (שם), שדרכן לטרוח הרבה ואם לא עוסקים במלאכה יחלו. וכתב הרא"ש (שם) בשם רבינו יואל ז"ל, דהא הדין מלמד, שהתלמידים חלו והיה בטל ממלאכתו, מקבל שכר מושלם, "שכל לומדי תורה דומים לאכלושי דמחוזא שהבטלה גורמת להם שכחה וכובד איברים".

ומצינו כיו"ב במסכת פסחים (קט), שכאשר היה רבי עקיבא חבוש בבית האסורין, וסירב ללמד את רשב"י תורה מפני הסכנה, אמר לו רשב"י: "אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות", וצ"ע היאך רשב"י יאיים על רבו, וגוי"כ יהיה מוסר, וגם מדבר כן לרבו! ברם לאור האמור י"ל שרשב"י הרגיש ללא תורת רבו כמיתה ממש, כאילו ר"ע ורודף להורגו, לכן התבטא כן, להביע תחושת אהבתו לתורה שעיי"כ ר"ע ישתכנע ללמדו, וכיו"ב תירץ מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בחי' לפסחים (קט), שרשב"י הרגיש לולא תורתו של רבי עקיבא שאין לו חיים, וכאילו עומד למות ממש, וכשהיה במצב זה דיבר קשות כל כך, והן הן הדברים. ועיין בחיבורי "המערה" (שם) שבס"ד הבאתי בזה י"ג תירוצים.

אמנם נראה לבאר, עוד יסוד עמוק יותר, דהנה צ"ב מדוע מלאכי השרת התנגדו שישראל יקבלו את התורה, והלא התורה יכולה להיות במרום למלאכי השרת וגם ליתנה לעם ישראל, וכמו ישראל שקיבלו את התורה ומסתופפים אף הגרים לקבלה, ונראה שעיקר טענת המלאכים היתה שא"א במציאות לבן אנוש קרוץ מחומר להשיג את התורה כולה, לדעת כל רזיה, להיות בקי בה, ונמצא א"כ שא"א ליתנה לישראל, כי יש חיסרון גדול בנתינת מתנה לאדם שלא יוכל להשתמש בה כל צורכו, והי"ז בזיון גם למקבל המתנה, וגם למתנה עצמה, ומטענה זו התיירא משה רבינו, כי באמת תמה גם הוא בעצמו, היאך כל א' מישראל יוכל להשיג ידיעת התורה, וא"כ בדין שא"א ליתנה לישראל, ועי"ז השיבו הקב"ה אחוז בכסא כבודי, כי ע"י שהאדם אחוז בכסא כבודו של הקב"ה, מקשר כל דעתו ורצונו בלתי בהש"ית, ע"י שקיעות גדולה בתורה, התמדה בתורה, ותפילה (פי"ה ע"ב), זוכה לסייעתא דשמיא ויכול להשיג ידיעת התורה כולה, בבחינת אשר חלק מחכמתו לבשר ודם.

והנה איתא בפסיקתא (שם) "חייב אדם לראות את עצמו כאילו קיבל תורה מסיני", ובאמת צ"ב היאך ניתן להשיג ידיעת התורה, שהיא ארוכה מארץ ורחבה מיני ים, מה הסוד שגדולי ישראל זכו להשיגה? תשובה מופלאה בדבר מובא בדברי רבינו סעדיה גאון, בפירושו למשלי, ורמז לדברים גם רבינו המאירי באבות, שכתבו סוד הדבר, דהנה הבטאי והגדר והצורף וכל מי שעושה מלאכה הנשלמת בעשרה ימים דרך משל, הרי בכל יום נעשה לו בה עשירית בשיעורים שווים, אמנם אין חכמת התורה כן, אלא אם למשל תושלם בעשר שנים, הרי אין העשירית נשלמת בשנה הראשונה, אלא עימוד בשנה הראשונה על חלק מועט ממנה ובשנייה על כפליים ממנו, ובשלישית על כפל הכפליים, וברביעית על כפל כפל הכפליים עד שישלם על הדבר בכל היקפו, וכתב הר"י: "ולפיכך צריך דורש החכמה להיות סבלן עד הגיע הזמן ויהיה שלו, ואל ידאג ותמעט סבלנותו", הרי לך שבלימוד התורה שעתיים ברצף ה"ז כבר כ 4 שעות, ושלוש שעות ברצף כשש שעות, וכן על זה הדרך. א"כ לא פלא היאך תופסי התורה, ששוקדים על התורה ברציפות זוכים לחלוק מחכמתו של הקב"ה.

והנה הגאון רבי שלמה אלקבץ זצ"ל הקשה קושיא נפלאה בספרו אילת אהבים (ט"ז ע"ב), מדוע לא אמרו אבותינו שירה על קבלת התורה, כמו שאמרו על קריעת ים סוף? ותירץ לפי שאין בידנו אלא את פשטות התורה, ולא את הסודות הטמונים בה. וקשה שודאי אפי' על פשטות התורה, ואפי' על קוצו של י"ד ראוי לומר שירה, ועוד קשה שבדאי במתן תורה קיבלנו גם את הסודות והכל, וא"כ מדוע לא אמרו שירה?

ונראה לתרץ עפ"י שפר עמק ברכה (שם ק"ד), ממרן הגרי"ח הלוי מבריסק זצ"ל שחקר, אם יבוא הנביא בשם ה' ויאמר שהשי"ת יעשה נס לישראל, או אם יצא בעל ביטחון גמור שיעשה לו הנס, האם כבר ראוי לומר שירה מיד קודם הנס, ולצאת בזה ידי"ח השיירה. וביאר שהתשובה לשאלה זו נעוצה בדברי אדוננו דוד המלך ע"ה בתהלים (י"ג), "ואני בחסדך בטחתי, יגל ליבי בישועתך", כלומר אע"פ שיש לי ביטחון גמור בישועתך, ויודע אני שיעשה לי נס, מ"מ אז עדיין רק "יגל ליבי בישועתך", אבל מתי "אשירה לה'", רק כאשר "גמל עלי". שזהו דין בשירה על הנס, שאין אומרים שירה אלא אחר הנס, ומטעם זה לא אמר דוד שירה כל זמן שלא נתקיימה הישועה, אף שבתוך ביטחון גמור בישועת ה'. ולפי"ז לק"מ כי עיקר קבלת התורה, הוא עסק התורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, והעיקר בוהגית בו יומם ולילה, וא"כ א"א לומר שירה מבלי שקידת ויגיעת התורה. הא לך עד כמה חשיבות עסק התורה, ביום חג השבועות, ובכל עת וזמן.

והנה רבים סבורים שבאמת לא כל א' יש לו את הכישרים והיכולת להשיג ידיעת התורה, אמנם בחז"ל איתא, שכיון שנתנה התורה לכל א' מישראל, הרי זה אות וראיה, שכל א' מישראל יכול להשיגה, וכך מבאר רבינו המהרש"א מ"ש בסנהדרין דף צ"א ע"ב, שכל המונע הלכה מפי תלמיד

כאילו גוזלו מנחלת אבותיו, שנא' "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית, כלומר שמי שאינו מלמד את תלמידו, בטענה שאינו מסוגל להשיג ולדעת, הרי זה כאילו גוזלו מנחלת אבותיו, שהתורה נחלה לכל א' מישראל, ממעמד הר סיני. וכידוע שכך מבאר החת"ס שורש חטא תלמידי ר"ע, שלא נהגו כבוד זה בזה, שהעלויים לא רצו ללמוד עם החלשים בטענה זו. על כן עתה בבואנו ליום מתן תורה, היום הגדול והנשגב בשנה, יום בו זוכים מחדש להארת מעמד הר סיני כמ"ש הרמח"ל (דרך ה' ס"ד ע"ז), ולקבל את התורה מחדש, נישא תפילה מועמק דלביא שיפתח ה' את ליבנו בתורתו, וישים בליבנו אהבתו ויראתו, ונזכה להיות כלי קיבול לתורה, לשקוד על דלתותיה, ולעמול בה, לחוש את מתיקותה וערבותה.

מתוך הספר החדש "אשכול יוסף" מועדים

"עץ חיים למזוזיקים בה ותומכיה מאושר"

יו"ל לזכות ידידנו האזוים היקרים והנעימים
אוהבי התורה פטרוני העלון "אשכול יוסף"
בר ג'דעון ז'סים הי"ו ובר אהרן ז'סים הי"ו
אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד,
בבריאיות איתנה ונהורא מעליא שובע שמוזות.
בכלל הברכות יבורך ידידנו היקר ש'לובי ז'סים הי"ו
מוקדש ומונצח לע"ז אהיהם היקרים:
סאלם אליה בן מסערה ז"ל, זריה בת זריה ז"ל
לע"ז ז'סים בן זריה ז"ל ולע"ז ז'סים מועלם בן סלימה ז"ל
ולע"ז מיכאל בן זריה ז"ל, דת. ז. ז. ב. ה.

"וקול התור נשמע בארצנו"

להאזנה לשיעורי
הרב יוסף זלי סימן טוב שליט"א
מזוה"ס "כרם יוסף" ו"אשכול יוסף" עה"ת
073-371-8053
להאזנה לשיעור השבועי
זו"ג והמתן לשיעור האזרון
לצינתוק והאזנה בשידור זזי:
זו"ג והק"ש #
ניתן להוריד מ"קול הלשון"